

Smartphone zombies: pampereen of eigen verantwoordelijkheid?

Annemieke Molster – Molster Stedenbouw – [info@molster-stedenbouw.nl]

Nina Schaap – op persoonlijke titel – nina.schaap@rws.nl

Bijdrage aan het Colloquium Vervoersplanologisch Speurwerk 24 en 25 november 2016, Zwolle

Samenvatting

Met je smartphone in het verkeer: is dat eigenlijk wel zo slim? Kwetsbare verkeersdeelnemers die als zombies door het verkeer zwalken omdat ze whatsappen, selfies nemen, Pokemon Go spelen of de laatste roddels van nu.nl plukken, zou je met recht "niet zo slim" kunnen noemen. Dit gedrag neemt echter toe met de groei van het bezit van smartphones en de groei van databundels. De laatste jaren komen er steeds vaker incidenten in de media naar voren van mensen die fatale misstappen zetten tijdens het nemen van hun laatste selfie, of die onder de auto komen tijdens het kijken van filmpjes.

In reactie op deze ontwikkelingen hebben enkele bestuurders / wegbeheerders initiatieven ontplooid om de negatieve effecten in te dammen, of om er juist hun voordeel mee te doen. Zo zijn er steden waar de verkeerslichten bij drukke verkeersaders in het trottoir worden getoond, zodat de 'smombie' niet eens zijn hoofd meer hoeft op te tillen, en worden in andere steden ongere steegjes en wijken verrijkt met Pokemon stops, waardoor het voetverkeer (en daarmee de sociale veiligheid) toeneemt.

Maar is dit wel een goede ontwikkeling? Moet de maatschappij geld uitgeven aan mensen die onverantwoordelijk gedrag vertonen? Of is het een goede manier om ongelukken te voorkomen en daarmee juist (zorg)kosten te besparen? Is het nuttig of gewoon leuk om voortdurend op je smartphone te kijken of is het eigenlijk fijner om je omgeving te zien en op straat echt contact te maken in plaats van virtueel via je telefoon? Kan de slimme auto dit probleem misschien voor ons oplossen? Of zijn er eigenlijk grotere problemen als het gaat om verkeersveiligheid van voetgangers? Leven we straks allemaal in een virtuele bubbel, waar we op cruciale momenten uit wakker worden gemaakt door slimme technieken in het asfalt of hebben we zometeen allemaal een echte bubble nodig bij wijze van airbag? Hoe smart is dat?

De auteurs van dit artikel vinden dit op zijn minst een discussie waard. Dit paper vormt een aanzet tot deze discussie. Met (zeer zeker niet uitputtende) argumenten en stellingen hopen we dit thema op de kaart te zetten en een discussie uit te lokken. De smombie: pampereen of eigen schuld, dikke bult?

1. Inleiding

Hoe slim is smart nou eigenlijk? Nou, je zou kunnen zeggen - zoals onderzoekers vaak plegen te doen - dat dat er nogal vanaf hangt hoe je dat zogenaamde smart gedrag precies invult. Kwetsbare verkeersdeelnemers die als zombies door het verkeer zwalken omdat ze whatsappen, selfies nemen, Pokemon Go spelen of de laatste roddels van nu.nl plukken, zou je met recht "niet zo slim" kunnen noemen.

Dit gedrag neemt echter toe met de groei van het bezit van smartphones en de groei van databundels. De laatste jaren komen er steeds vaker incidenten in de media naar voren van mensen die fatale misstappen zetten tijdens het nemen van hun laatste selfie, of die onder de auto komen tijdens het kijken van filmpjes over schattige of juist boze katten. Er is zelfs een relatief nieuw woord voor deze zogenaamde smartphone zombies: smombies.

In reactie op deze ontwikkelingen hebben enkele bestuurders / wegbeheerders initiatieven ontplooid om de negatieve effecten in te dammen, of om er juist hun voordeel mee te doen. Zo zijn er steden waar de verkeerslichten bij drukke verkeersaders in het trottoir worden getoond, zodat de smombie niet eens zijn hoofd meer hoeft op te tillen, en worden in andere steden ongere steegjes en wijken verrijkt met Pokemon stops, waardoor het voetverkeer (en daarmee de sociale veiligheid) toeneemt.

De auteurs van dit artikel vinden dit op zijn minst een discussie waard. In hoofdstuk 2 vindt u een fictieve discussie over dit onderwerp tussen persoon A en persoon B, de één een smombie, de ander een echt slim persoon? In hoofdstuk 3 vindt u enige achtergrond informatie over ongevallen ten gevolge van smartphone gebruik en in het laatste hoofdstuk vragen waarmee de auteurs de discussie met u aan willen gaan. Wat vindt u slim? Smombies pampieren of is het een kwestie van eigen schuld, dikke bult?

2. Discussie tussen een smombie en een ouderwets/slim persoon

A: Deze vakantie heb ik toch iets moois gezien in Duitsland: knipperlichten in de bestrating bij een zebrapad. Kan je lekker append over straat lopen en zie je in je ooghoek wat knipperen als je op moet letten dat er verkeer aan komt. Handig!

Een voorbeeld in Augsburg van knipperlichten in de bestrating. Eerder werden de lampjes toegepast in Keulen (bron <http://www.joop.nl/nieuws/duitsland-komt-met-speciale-verkeerslichten-voor-smartphone-junkies>)

B: Wat, app jij in het verkeer? En zelfs nog tijdens het oversteken?

A: Ja, dat doet toch iedereen! Ik ben altijd online. Dat vind ik handig en leuk.

B: Nou, ik vind het raar. Kijk toch gewoon om je heen in het verkeer. Zo meteen stoot je je hoofd tegen een lantaarnpaal omdat je niet oplet, of erger nog: je komt onder een auto. Het is gevaarlijk.

A: Daar is wat aan te doen. Er zijn allerlei manieren om ongelukken te voorkomen of letterlijk te verzachten. Ik zag dus die zebrapaden met lampen in de bestrating in Duitsland en in Londen schijnen al lantaarnpalen te zijn met een zacht omhulsel. Houd je geen blauwe plek op je voorhoofd over aan een onschuldig appje. Prachtig toch!

'Padded' lantaarnpalen in Londen (bron: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-525785/Brick-Lane-Britains-Safe-Text-street-padded-lampposts-prevent-mobile-phone-injuries.html>)

B: Dat soort dingen is echt bizar. Iedereen moet gewoon zelf opletten in het verkeer, dan is dit soort dure ingrepen niet nodig. Het is verspilling van belastinggeld.

A: Duur? Het is pas duur als iemand onder een auto komt!

B: Dat is zo, maar dat hoeft dus ook niet als iedereen gewoon zijn eigen verantwoordelijkheid neemt en oplet. Er zijn verkeersregels, waar iedereen zich aan moet houden. Ook voetgangers moeten gewoon opletten.

A: Maar dat doen mensen dus niet. Dat kun je ook niet van ze verwachten. De techniek schrijdt voort en mensen gaan daarin mee. Dan moet je die mensen helpen om goed met de techniek om te kunnen gaan. Zoals dus bijvoorbeeld door die knipperlichten.

B: Meegaan in techniek vind ik prima, maar zet die techniek dan goed in. Zoveel mogelijk techniek is geen doel op zich. Het gaat erom slimme dingen te maken die ons leven prettiger maken. Is het nou echt zo fijn om aan je smartphone gekleefd te zitten? Ik vind het leuker om wat van de omgeving te zien. En dat geldt voor meer mensen. Het grappige is dat je daar ook weer techniek voor in kunt zetten. Easyjet heeft namelijk bedacht dat toeristen liever van hun omgeving genieten, dan steeds op hun mobiel te moeten kijken om de weg te kunnen vinden. Daarom hebben ze nu een tag voor in je schoen bedacht die trilt als je links of rechtsaf moet. Telefoon kan in je zak en je kunt lekker om je heen kijken naar al wat de stad (of het park of andere omgeving) je te bieden heeft.

De slimme schoenen van Easyjet (bron: <http://www.wired.com/2016/05/easy-jet-sneakers-smart-shoes/>)

A: Als ik de weg weet en ergens al zo vaak heb gelopen, dan hoef ik die omgeving niet steeds weer te zien. In Barcelona, prima, maar hier in Amsterdam/Hengelo/Middelburg hoef ik niet meer om me heen te kijken. Ik ken de omgeving wel.

B: Je hoeft ook niet de hele tijd om je heen te kijken en als een toerist oh en ah te roepen. Dat is natuurlijk overdreven, maar gewoon een beetje om je heen kijken is toch fijn? Je ziet het verschil van de seizoenen en je kunt dan tenminste ook contact maken met mensen op straat. Niet alleen om even oogcontact te maken, zodat je niet tegen ze op botst, maar ook gewoon om contact te maken met echte mensen in plaats van te communiceren via selfies. Ik denk dat het voor de sfeer op straat beter is als iedereen wat meer om zich heen kijkt. Al die smartphones op straat zijn een uitdrukking van een te ver doorgeschoten individualisering. Iedereen zit in zijn eigen virtuele cocon. Dat moet je niet faciliteren, maar een halt toe roepen.

A: Ik vind dat te ver gaan. Bellen, muziek luisteren, appen, Pokémon zoeken: dat moet iedereen gewoon kunnen doen waar en wanneer hij wil. Eerst mag je binnen al niet meer roken en zo meteen mogen we buiten niet meer met je smartphone bezig zijn. Wat een belerende toestand!

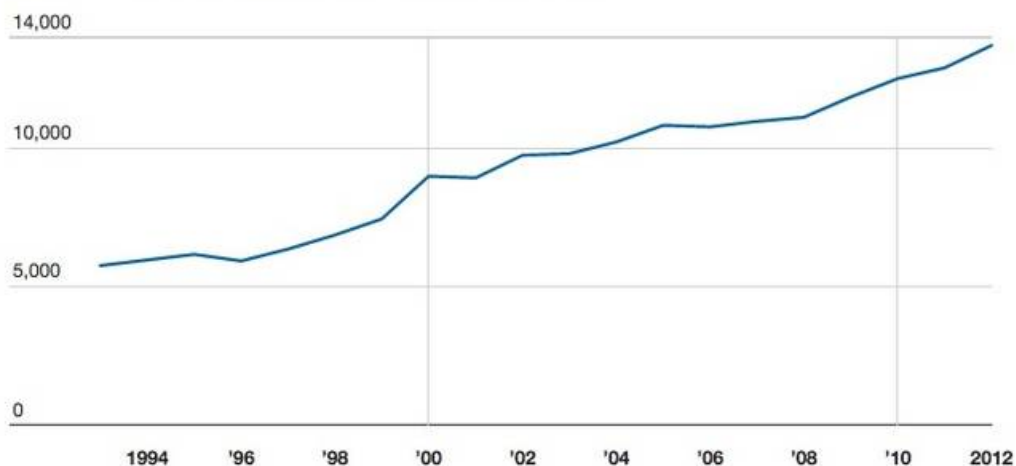
B: Dat is eigenlijk wel een mooie vergelijking. Door die anti-rook maatregel ontmoedigt de overheid het om te roken. Deels omdat roken ongezond is voor de rokers zelf, maar ook voor de mensen om de rokers heen. Als smartphone zombie door het verkeer gaan is gevaarlijk voor jezelf, maar ook voor anderen. Als je je hoofd stoot of struikelt omdat je niet oplet, dan heb je een blauwe plek: eigen schuld, dikke bult. Maar als je onder een auto komt omdat je die niet aan zag komen, dupeer je daar niet alleen jezelf maar ook anderen mee. De bestuurder heeft misschien naast blichschade ook een levenslang trauma, omdat hij iemand heeft aangereden.

(bronnen: links: <https://www.androidpit.com/sings-that-you-are-a-smartphone-addict> en rechts: http://www.wellerslawgroup.com/cms/photo/misc/knocked_over_by_a_car.jpg)

A: Misschien moet die automobilist dan maar wat beter opletten. Canadees onderzoek toont namelijk aan dat voetgangers helemaal niet steeds meer zijn afgeleid door hun smartphones, maar automobilisten wel! Of het nou telefoons zijn of hun navigatiesysteem of misschien hun koelkast (Ford schijnt koelkasten in auto's in te bouwen), automobilisten letten steeds minder goed op. Bij voetgangers en fietsers is daar helemaal geen trend van te zien, althans niet in Canada tot 2012. Die trend komt er misschien wel, maar dan niet door smartphone gebruik, maar door vergrijzing. Ouderen letten namelijk minder goed op. Ze horen en zien vaak minder goed en kijken wellicht meer naar oneffenheden in het trottoir dan om zich heen. Het gevaar zit dus niet in smartphones, maar in vergrijzing. Daar moeten we wat mee.

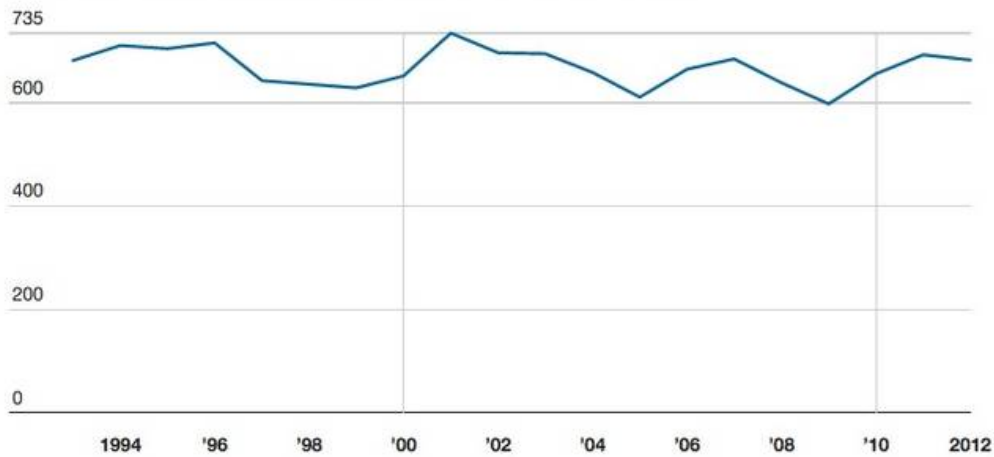
Injury/death collisions: Inattentive drivers

ONTARIO MINISTRY OF TRANSPORTATION

Province of Ontario/Public Domain via <http://www.treehugger.com/walking/data-show-distracted-walking-non-issue-and-isnt-growing.html>

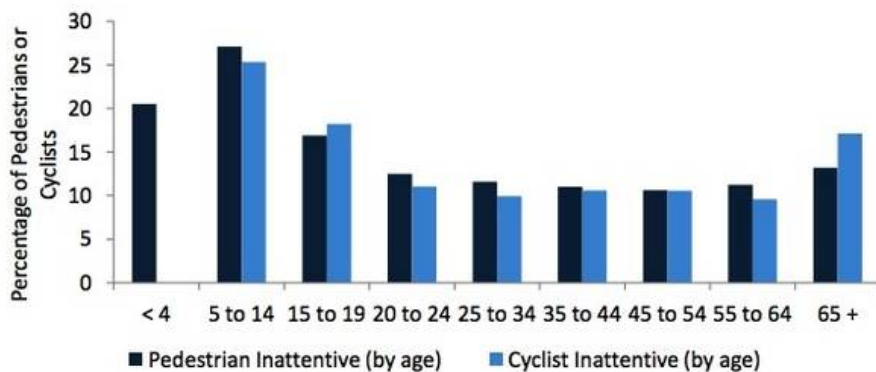
Injury/death collisions: Inattentive pedestrians

ONTARIO MINISTRY OF TRANSPORTATION

Province of Ontario/Public Domain via <http://www.treehugger.com/walking/data-show-distracted-walking-non-issue-and-isnt-growing.html>

Figure 9: Pedestrian and Cyclist Inattentiveness, by Age Group, 2008-2012

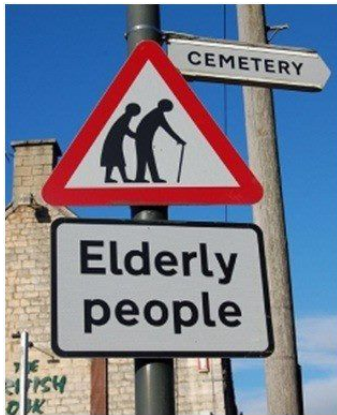

Data Source: City of Toronto Police Motor Vehicle Collision Reports 2008-2012

City of Toronto via <http://www.treehugger.com/walking/data-show-distracted-walking-non-issue-and-isnt-growing.html>

B: Aha. Toch heb ik het gevoel dat smartphone gebruik in het verkeer groeit. Kijk gewoon maar om je heen. Maar zelfs als dat meevalt, betekent dat niet dat er geen probleem is, maar alleen dat het probleem breder is dan je denkt. Steeds meer mensen in het verkeer hebben moeite met opletten en op tijd reageren. Er zijn straks niet alleen steeds meer mensen met een slechte knie, een oog met staar of een slecht gehoor, maar er komt een extra groep bij: de mensen met een hand-icap: mensen met een vastgeplakte smartphone aan hun hand! Als we nou maatregelen kunnen bedenken die zinvol zijn voor de hele groep, dan komen we ergens.

A: Precies, dan zijn we het toch nog met elkaar eens 😊. Voetgangers zijn een diverse groep en eigenlijk moet je de hele groep pampieren. Want lopen is tenslotte goed voor iedereen.

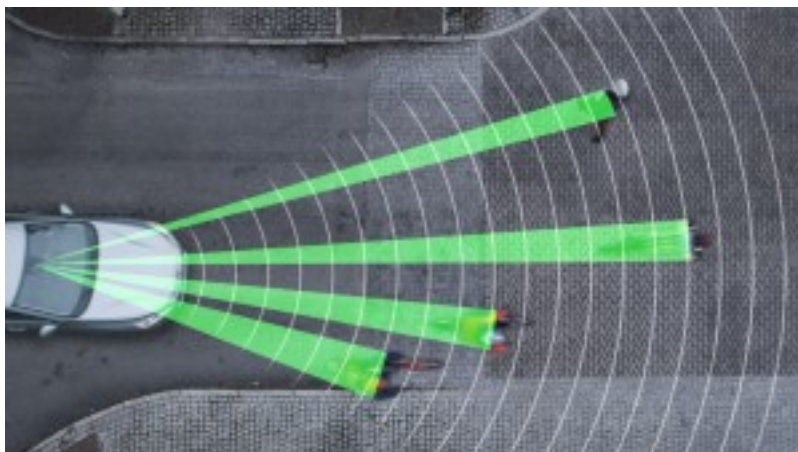

links: <http://www.top10zen.com/20-funny-street-signs-from-around-the-world-1153> en rechts via [pinterest.com](https://www.pinterest.com)

B: Nou, ja pampieren: ik vind nog steeds dat iedereen zo goed mogelijk op moet letten en dat aandacht voor je omgeving meer voordelen heeft dan alleen veiligheid. Maar als we het voor alle mensen met beperkingen prettiger maken om te lopen, dan gebeuren er vast ook minder snel ongelukken met die onverantwoordelijke smartphone gebruikers zoals jij ;)

A: En met onverantwoordelijke automobilisten dus, want die zijn blijkbaar wel steeds minder gaan opletten.

B: Ja, dat is zo. Maar wie weet lost dat probleem zich al vanzelf op door de technologie in auto's. Verschillende automerken hebben al voetgangersdetectiesystemen, waarbij de auto vanzelf remt als er een voetganger aankomt. En wat ook al bestaat: een soort voetgangersairbag.

bron: <http://www.robcalem.com/2013/03/06/volvo-introduces-worlds-first-bicyclist-detection-system-with-automatic-full-force-braking-at-the-2013-geneva-motor-show/#.V779JGXqRBw>
(photo credit Volvo car group)

<http://www.autoevolution.com/news/all-new-subaru-impreza-has-standard-pedestrian-airbag-crash-video-released-109832.html>

A: Zijn we toch weer terug bij technologische oplossingen...

B: Tja, nou weet je waar het misschien het meest om gaat? Dat bij je eigen gedrag je eigen verantwoordelijkheid hoort: als jij zorgt voor een superslimme auto, kun je het je misschien inderdaad veroorloven wat minder goed op te letten. En dat geldt net zo goed voor een smombie: als jij wil appen tijdens het oversteken, zorg je voor je eigen airbag. Wordt het misschien wel extra leuk op straat!

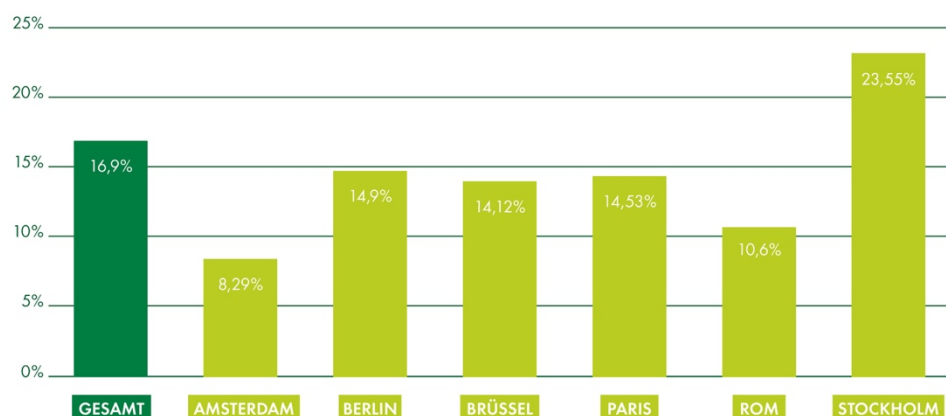

Beeld van mensen die bubble ball spelen van http://www.bubble-football-uk.co.uk/wp-content/uploads/2015/08/rsz_action4.jpg

3. Achtergrond informatie

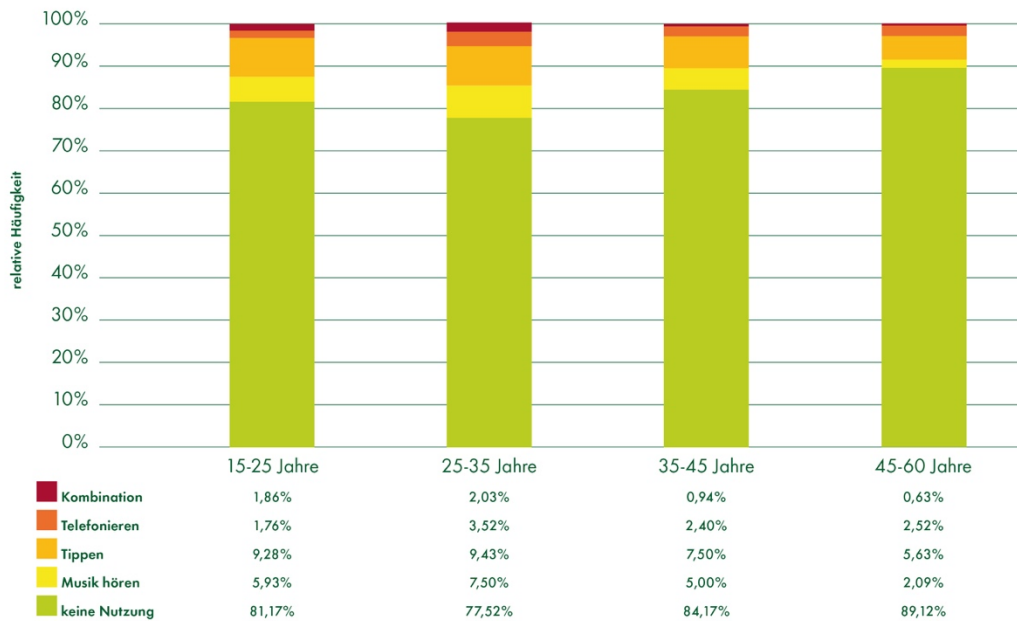
Dekra deed onderzoek naar smartphone gebruik bij voetgangers in zes Europese steden, waaronder Amsterdam: 7,9% stuurde tekstberichten tijdens het lopen, 2,6% was aan het bellen en 5% had oordopjes in, dus luisterde waarschijnlijk naar muziek. In totaal had dus zo'n 15,5% van de voetgangers zijn/haar aandacht in ieder geval gedeeltelijk bij zijn/haar smartphone. Bijzondere uitkomst was dat in Amsterdam de minste voetgangers gebruik maakten van een smartphone, namelijk 8,2%. Stockholm scoorde het hoogst met 23,55%. Clemens Klinke, lid van de raad van bestuur van Dekra zegt onder andere: 'Voetgangers moeten in het belang van hun eigen veiligheid hun aandacht helemaal op het verkeer richten. Een voetganger is in het verkeer extra kwetsbaar. Afleiding door het gebruik van smartphones moet niet onderschat worden.' Uit ongevallenstatistieken blijkt dat ongeveer 22% van de verkeersdoden in de Europese Unie voetgangers zijn. De meeste van deze voetgangers verongelukken in de stad. In Duitsland bijvoorbeeld wordt één op de tien sterfgevallen veroorzaakt door verkeerd gedrag van de voetganger. In ongeveer de helft van deze gevallen wordt het ongeval veroorzaakt doordat de voetganger geen aandacht aan het verkeer besteedt. Hoewel vooral jonge voetgangers hier vaak schuldig aan zijn, lijken ook andere leeftijdsgroepen steeds vaker afgeleid door hun smartphone.

Smartphone-Nutzung bei Fußgängern nach Städten

Quelle: DEKRA Unfallforschung
Verkehrsbeobachtung in sechs Städten mit insgesamt 13.822 Fußgängern

Smartphone-Nutzung bei Fußgängern nach Altersgruppen

Quelle: DEKRA Unfallforschung
Verkehrsbeobachtung in Amsterdam, Berlin, Brüssel, Paris, Rom und Stockholm mit insgesamt 13.822 Fußgängern

Bron <https://www.dekra-roadsafety.com/en/pedestrians-risk-of-distraction-smartphones/>
en <http://pers.dekra.nl/gebruik-van-de-smartphone-in-het-verkeer-groot-risico-voor-voetgangers>)

4. Vragen voor de discussie

- Ter introductie: Hoeveel gebruikt u uw smartphone in het verkeer? Gebruikt u uw smartphone ook tijdens het oversteken?
- Lijkt het u handig om tijdens het oversteken geholpen te worden door knipperlichten in het wegdek?
- Zouden lantaarnpalen zacht moeten zijn voor om smombies te behoeden voor blauwe plekken?
- Zijn er nog andere manieren waarop we de smartphone zombie zouden kunnen helpen?
- Is dit een zinvolle besteding van belastinggeld?
- Wat leidt tot minder verkeersslachtoffers: mensen op hun eigen verantwoordelijkheid wijzen en er het beste van hopen of maatregelen nemen in de openbare ruimte?
- Wat vindt u van een omgeving waar mensen veelal in hun eigen bubble leven?
- ...
- ...

5. Literatuur

[http://www.joop.nl/nieuws/duitsland-komt-met-speciale-verkeerslichten-voor-smartphone-junkies\)](http://www.joop.nl/nieuws/duitsland-komt-met-speciale-verkeerslichten-voor-smartphone-junkies)

<http://www.dailymail.co.uk/news/article-525785/Brick-Lane-Britains-Safe-Text-street-padded-lampposts-prevent-mobile-phone-injuries.html>

<http://www.wired.com/2016/05/easy-jet-sneakairs-smart-shoes/>

<https://www.androidpit.com/sings-that-you-are-a-smartphone-addict>

[http://www.wellerslawgroup.com/cms/photo/misc/knocked_over_by_a_car.jpg\)](http://www.wellerslawgroup.com/cms/photo/misc/knocked_over_by_a_car.jpg)

Province of Ontario/Public Domain via <http://www.treehugger.com/walking/data-show-distracted-walking-non-issue-and-isnt-growing.html>

City of Toronto via <http://www.treehugger.com/walking/data-show-distracted-walking-non-issue-and-isnt-growing.html>

<http://www.top10zen.com/20-funny-street-signs-from-around-the-world-1153>

<http://www.pinterest.com>

<http://www.robcalem.com/2013/03/06/volvo-introduces-worlds-first-bicyclist-detection-system-with-automatic-full-force-braking-at-the-2013-geneva-motor-show/#.V779JGXqRBw> (photo credit Volvo car group)

<http://www.autoevolution.com/news/all-new-subaru-impreza-has-standard-pedestrian-airbag-crash-video-released-109832.html>

http://www.bubble-football-uk.co.uk/wp-content/uploads/2015/08/rsz_action4.jpg

<https://www.dekra-roadsafety.com/en/pedestrians-risk-of-distraction-smartphones/>

[http://pers.dekra.nl/gebruik-van-de-smartphone-in-het-verkeer-groot-risico-voor-voetgangers\)](http://pers.dekra.nl/gebruik-van-de-smartphone-in-het-verkeer-groot-risico-voor-voetgangers)